

Projekt odkrywania Sumi i Suzuri poprzez współpracę artystów zagranicznych z lokalną społecznością

海外アーティストと地域のコラボレーションによる

墨と硯の再発見プロジェクト

事業概要

Podsumowanie projektu

R6 年度おかやま AIR 地域協働事業

「海外アーティストと地域のコラボレーションによる墨と硯の再発見プロジェクト」

＜おかやま県民文化祭参加事業＞＜瀬戸内市民芸術祭参加事業＞

「おかやま AIR 地域協働事業」とは

岡山県では、国内外のアーティストを招へいし、滞在制作を行う AIR (Artist In Residence) を行う「おかやま AIR 地域協働事業」を通じて、地域の魅力をアートの視点で掘り起こし、岡山県の文化の魅力を国内外へ発信しています。

来日アーティスト（ポーランドより）

スタニスワフ・ブラッフ (Stanisław Brach)
ヴェロニカ・スルマ (Weronika Surma)

コーディネーター

ラデック・プレディギエル (Radosław Predygiel)

制作およびワークショップ（アーティスト滞在期間）
令和6年9月18日～10月17日

主催：公益財団法人瀬戸内市歴史まちづくり財団、岡山県

共催：瀬戸内市 後援：瀬戸内市教育委員会

協力：Dee LLC、Polish Art and Science Mission in Japan、ポーランド広報文化センター

「海外アーティストと地域のコラボレーションによる墨と硯の再発見プロジェクト」
陶 硯 美 ポーランドからの贈り物
Sakura in 寒風
2024.9.18 wed ~ 10.17 thu
Weronika Surma
Stanisław Brach
ポーランドからアーティストが来日！
滞在中に制作した陶磁で筆を磨いて、自由な字を書いたり、絵を描いたりしてみよう！
2024.11.9 ~ 2025.2.28
※各費用にて巡回展示予定
9.21 (土) **アーティストトーク** 13:00~15:00
※瀬戸内市民芸術祭ついでにへや 芝草5人
10.6 (日) **ドローイングワークショップ** 10:00~11:30
※瀬戸内市民芸術祭アートフェスティバル 芝草5人 (開催時間内)
10.13 (日) **アーティストトーク** 10:00~12:30
ドローイングワークショップ 13:00~15:00
※瀬戸内市民芸術祭アートフェスティバル 芝草5人
※9月 (日) 陶磁ワークショップ開催予定あり
10.25 (土) 墨と硯のワークショップ開催予定あり
お申し込み：事務局 0869-34-5588 | info@subukaze.com
主催：公益財団法人瀬戸内市歴史まちづくり財団、岡山県、瀬戸内市、後援：瀬戸内市教育委員会
協力：Dee LLC、Polish Art and Science Mission in Japan、ポーランド広報文化センター

「海外アーティストと地域のコラボレーションによる墨と硯の再発見プロジェクト」
硯 SUZURI ポーランドアーティスト滞在制作
2024.11.23 (土) ~ 12.22 (木)
寒風陶芸会館 (瀬戸内市民芸術祭 2024)
2024.11.24 (土) ~ 11.25 (日)
瀬戸内市民図書館 1F (瀬戸内市民芸術祭 2024)
1.13 (日) 10:00 ~ 12:00 (日) 13:00 ~ 15:00
JR 岡山駅前地下通路広場 (イオン岡山駅前センタービル)
岡山県立美術館 2F 3F 4F
お申し込み：事務局 0869-34-5588 | info@subukaze.com
主催：公益財団法人瀬戸内市歴史まちづくり財団、岡山県、瀬戸内市、後援：瀬戸内市教育委員会
協力：Dee LLC、Polish Art and Science Mission in Japan、ポーランド広報文化センター

「海外アーティストと地域のコラボレーションによる墨と硯の再発見プロジェクト」
ポーランドアーティスト滞在制作 硯 SUZURI 作品展
展示期間：2024.10.15 (火)・16 (水)
会場：岡山県民文化センター (倉敷市倉敷 303X)
アーティスト滞在期間：2024.9.18 (木) ~ 10.17 (木)
2024.10.15 (火) 10:00 ~ 17:00
2024.10.16 (水) 10:00 ~ 17:00
お申し込み：事務局 0869-34-5588 | info@subukaze.com
主催：公益財団法人瀬戸内市歴史まちづくり財団、岡山県、瀬戸内市、後援：瀬戸内市教育委員会
協力：Dee LLC、Polish Art and Science Mission in Japan、ポーランド広報文化センター

Warszawa
ワルシャワ

Wrocław
ヴロツワフ

Setouchi
瀬戸内市

Artists

Stanisław Brach
スタニスワフ・ブラッフ

クラクフ美術アカデミー彫刻学部卒業

2011年 ワルシャワ芸術アカデミー学長賞受賞

2014年 クラクフ美術アカデミー彫刻学部美術博士号取得
文化国家遺産省奨学金受賞者芸術プロジェクト「Two spaces」
国際コンクール台湾陶芸ビエンナーレ 2016 ファイナリスト

2017年 トルコ・イスタンブールの国際養蜂会議
第45回アピモンディア金賞受賞

2019年 ワルシャワ芸術アカデミー学長賞受賞

2023年 //

現在 ワルシャワ美術アカデミー教授

Weronika Surma
ベロニカ・スルマ

ワルシャワ美術アカデミー彫刻科学士課程修了

2013年 ワルシャワ美術アカデミー彫刻科修士課程修了

ワルシャワ美術アカデミー彫刻科

優等学位取得

美術修士号取得

ディプロマ・ディフェンス取得

2023年 芸術学博士 E. ゲッパート美術アカデミー

(ポーランド・ヴロツワフ)

現在 E. ゲッパート美術アカデミー

陶芸・ガラス学科ティーチングフェロー、助手

岡山県 AIR 協働事業に寄せて

今回の事業の拠点となった寒風は、国の史跡にも

指定されている須恵器の里です。陶芸を中心に新しい試みをと、私たちが重視してきた場所でもあり、現代においても備前焼を代表する方々が精力的に活動されています。こうした歴史が持つ力を、陶芸だけでなく、他の歴史的資産と合わせて活用すべく設立したのが公益財団法人瀬戸内市歴史まちづくり財団です。

アーティスト・イン・レジデンスという試みについて、言葉ではよく耳にするものの、これまでは市の具体的な取組はありませんでした。市内在住のポーランド人アーティストのラデック・プレディギエル氏を通じたご

縁、財団を中心に多くの方の尽力によって、ポーランドからお二人のアーティストをお迎えし、瀬戸内市ならではのものとして実現できたことは嬉しい限りです。

ポーランドには素晴らしい歴史や文化があり、歴史を感じさせる街並み、人々の温かさも相まって、私が大好きな国の一つです。子供を連れて訪れたのはもう20年以上前ですが、現地で買った青や赤、緑の馬のおもちゃを引いて石畳の上を歩いたことが昨日のこどように思い出されます。

こうした魅力のある国から来られたアーティストが瀬戸内市に滞在して様々な人と交流し、つながり、アート作品を残す。まるでクレイジーキルトのように様々な要素が合わさったものが生み出せたのではな

いでしょうか。また、ワークショップで関わった邑久高校生をはじめとする若い人にとっては、違う価値観や新しい価値に触れることが新しい発想につながったことと思います。

今回の事業をきっかけに新しい価値を創造し、歴史の上に新しい伝統を積み重ねていくこと、そして何よりもポーランドと日本がお互いに相手に関心を寄せ、深く知ることにつながればと期待しますし、行政もできる限りの支援をと思います。スタニスワフ・ブラッフとヴェロニカ・スルマさんにあらためて、心よりの感謝を申し上げます。

瀬戸内市長 武久 顕也

w rodzaju „szalonego patchworku”, w którym różne elementy łączą się w jedną całość. Dla młodych ludzi, takich jak uczniowie Liceum w Oku, którzy mieli okazję uczestniczyć w warsztatach, spotkanie z różnymi wartościami mogło stać się inspiracją do nowych pomysłów.

Mam nadzieję, że ten projekt nie zakończy się na tym wydarzeniu, ale stanie się impulsem do tworzenia nowych wartości, budowania nowych tradycji na fundamentach historii, a przede wszystkim pogłębiania wzajemnego zrozumienia między Polską a Japonią. Liczę również na dalsze wsparcie administracyjne, które pozwoli kontynuować te działania.

Na zakończenie chciałbym wyrazić moją najgłębszą wdzięczność panu Stanisławowi Brachowi i pani Weronice Surmie za ich udział w tym projekcie.

Akinari Takehisa

Burmistrz Miasta Setouchi, Japonia

ごあいさつ

公益財団法人瀬戸内市歴史まちづくり財団は、

公益財団法人寒風陶芸の里から名称を変え、寒風陶芸会館の管理運営に加え、瀬戸内市の歴史文化資源を調査・研究・保存・活用していくため、2023年9月に新たな活動を開始しました。

このたび当財団は、岡山県とともに、「令和6年度おかやまAIR地域協働事業」として「海外アーティストと地域のコラボレーションによる墨と硯の再発見プロジェクト」に取り組みました。なづけでポーランドからの贈り物 陶彫硯美in寒風」。

舞台の中心は、瀬戸内市内の寒風陶芸会館。

Pozdrowienie

Fundacja Rozwoju Historycznego Miasta Setouchi, wcześniej znana jako Fundacja Promocji Ceramiki Sabukaze, zmieniła swoją nazwę i we wrześniu 2023 roku rozpoczęła nową działalność. Oprócz zarządzania Centrum Ceramiki Sabukaze, fundacja poświęca się badaniom, ochronie oraz wykorzystaniu zasobów historycznych i kulturalnych miasta Setouchi.

Tym razem, wspólnie z prefekturą Okayama, nasza fundacja zrealizowała projekt zatytułowany „Ponowne odkrycie tuszu i kamieni do tuszu dzięki współpracy międzynarodowych artystów i lokalnej społeczności” w ramach programu „Regionalna współpraca AIR Okayama 2024”. Projekt nazwano „Prezent z Polski: Ceramiczne Kamienie do Tuszu w Sabukaze”.

Główną sceną projektu było Centrum Ceramiki Sabukaze w Setouchi, a jego tematem przewodnim były kamienie do tuszu (suzuri).

Temą wybraną jest kamień. Dlaczego, kamień? Chłód i ciepło. W VII wieku znajdowały się pieczone ceramiki sueki. W tych piecach odkryto również starożytne kamienie do tuszu. Inspirując się tym historycznym dziedzictwem, zaproszeni z Polski artyści stworzyli swoje wyjątkowe dzieła, wykorzystując własną wrażliwość i wyobraźnię.

Jakie dzieła stworzyli polscy artyści po zetknięciu się z kamieniami do tuszu w Sabukaze? Co wyniknęło z ich spotkań z lokalnymi mieszkańcami, studentami i innymi uczestnikami? Czy to doświadczenie pozostawiło w nich, a także w społeczności Setouchi, inspirację do dalszych działań twórczych? Możliwe, że wpłynie to także na inne miejsca, dając początek nowym formom wyrazu.

Projekt ten ukazuje potencjał zasobów historycznych i kulturalnych miasta Setouchi.

Przyczynił się on do tworzenia nowych wartości dla społeczności lokalnej oraz promocji unikalnych walorów regionu na całym świecie.

瀬戸内市の歴史的・文化的資源のもつ潜在的な力、それらの資源を活用した地域の新たな価値創造、世界に向けた魅力の発信など、さまざまな可能性を感じられる事業となったのではないかと思います。

ポーランドから来てくださったスタニスワフ・ブラッフさん、ベロニカ・スルマさんをはじめ、瀬戸内市在住でポーランド人アーティストのラデック・プレディギエルさん、本事業に関わってくださったすべての方々に、深く感謝申し上げます。

公益財団法人瀬戸内市歴史まちづくり財団

代表理事 安木 義忠

Wierzymy, że otworzył on drzwi do nowych możliwości.

Pragniemy wyrazić naszą najgłębszą wdzięczność panu Stanisławowi Brachowi, pani Weronice Surmie oraz panu Radkowi Predygierowi, polskiemu artyście mieszkającemu w Setouchi, a także wszystkim osobom zaangażowanym w realizację tego projektu.

Yoshitada Yasuki

Przewodniczący Zarządu

Fundacja Rozwoju Historycznego Miasta Setouchi

Podsumowanie programu „Rezydencje Artystyczne w Mieście Setouchi”.

Polska Misja Artystyczno-Naukowa w Japonii (Polish Art and Science Mission in Japan) jest obywatelską inicjatywą, która już od ponad dziesięciu lat działa na terenie Japonii, głównie w Prefekturze Okayama i mieście Setouchi.

Celem naszych działań jest przybliżenie mieszkańcom regionu kultury i sztuki polskiej, poprzez organizację różnych wydarzeń z zakresu Sztuki, Kultury i Nauki oraz szeroko rozumianą wymianę międzykulturową pomiędzy Japonią i Polską.

Do tej pory zorganizowaliśmy wiele koncertów, wystaw, festiwali muzycznych i filmowych, spotkań z publicznością i konferencji; od kilku lat realizujemy program „Sgraffito”, którego efektem jest wiele murali - realizacji malarskich w technice wapiennej sgraffito w przestrzeni publicznej miasta Setouchi i Prefektury Okayama.

Jednym z naszych marzeń programowych, od wielu lat, była realizacja projektu rezydencji artystycznych dla polskich artystów w mieście Setouchi; tak aby polscy artyści mogli osobiście doświadczyć jego wyjątkowego piękna krajobrazu, poznać historię, kulturę, tradycje i rzemiosło miasta, a nade wszystko mieć żywy kontakt z jego mieszkańcami i publicznością.

Z wielką radością przyjęliśmy więc propozycję współpracy przy realizacji rezydencji artystycznych dla polskich artystów w Centrum Ceramiki Sabukaze ze strony Fundacji na rzecz

Rozwoju Historycznego Miasta Setouchi. Na jej zaproszenie do Miasta przybyło dwóch znakomitych artystów ceramików z Polski, wykładowców akademickich z Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie i Wrocławiu: Pan Stanisław Brach oraz Pani Weronika Surma, którzy na przełomie września i października 2024 roku w Centrum Sabukaze, realizowali swoje prace ceramiczne inspirowane „suzuri”-kamieniem do ucierania tuszu.

Był to bardzo intensywny czas, wypełniony spotkaniami z publicznością, warsztatami z młodzieżą szkolną i mieszkańcami, a przede wszystkim pracą twórczą w Centrum Sabukaze, gdzie artyści poznając historię i rzemiosło ceramiki Bizen realizowali swoje dzieła- „suzuri po polsku”.

Ponieważ w Polsce nie istnieje tradycja „suzuri” - tusz istnieje tylko w formie płynnej, nigdy w formie stałej, twardej masy do ucierania na kamieniu, artyści po raz pierwszy spotkali się z tą japońską tradycją; niezwykłym doświadczeniem było więc obserwować ich proces twórczy i realizację dzieł. Stanisław Brach zrealizował dwie formy gipsowe, z których odlewał w glinie swoje dzieła- inspirowane pszczelim plastrem miodu formy oktagonalne oraz tradycyjne- okrągłe, natomiast Weronika Surma zrealizowała serię „główek” inspirowanych lalkami „kokeshi”, wpisujące się w kulturę „kawai”, jak mówi sama artystka.

W tak krótkim czasie powstały niezwykle i wyjątkowe dzieła „suzuri”, które po wypaleniu, jeszcze prosto z pieca zostały użyte przez mieszkańców miasta Setouchi podczas

warsztatów w Bibliotece Miejskiej.

Oprócz pięknych prac, które powstały w trakcie rezydencji, nade wszystko był to czas niezwykle serdecznych spotkań artystów z mieszkańcami, publicznością, pracownikami Fundacji i Centrum Sabukaze, uczniami szkół podstawowych i Liceum w Oku, a nawet ambasadorem Polski w Muzeum Miecza w Osafune.

To był niezwykle owocny i inspirujący czas spotkania Polski i Japonii w mieście Setouchi dzięki działaniom Fundacji na rzecz Rozwoju Historycznego Miasta Setouchi oraz Centrum Sabukaze, za które bardzo serdecznie chcę podziękować w imieniu Polskiej Misji Artystyczno-Naukowej w Japonii z nadzieją, że to pierwsze „przetarcie szlaków” umożliwi realizację kolejnych takich rezydencji w przyszłości.

Radosław Predygiel

Polish Art and Science Mission in Japan

Polish Art and Science Mission in Japan より

ポーランド芸術・科学ミッション日本支部 (Polish Art and Science Mission in Japan) は、市民による自主的な活動として、日本国内、特に岡山県および瀬戸内市を中心に、10年以上にわたって活動を展開してきました。

私たちの活動の目的は、地域の人々にポーランドの文化や芸術を紹介することです。そのため、芸術、文化、科学の分野にわたるさまざまなイベントを開催し、また広義の国際文化交流を通じて、日本とポーランドの相互理解を深めることを目指しています。これまでも、多くのコンサートや展示会、音楽映画祭、観客との交流イベントや会議を開催してきました。また、近年では「スグラフィット」プログラムを実施しており、その成果として岡山県や瀬戸内市の公共空間に多くのスグラフィット技法を用いた壁画作品を残しています。

長年にわたり私たちの夢の一つだったのが、瀬戸内市でポーランドのアーティストのためのアーティスト・イン・レジデンス事業を実現することでした。このプロジェクトを通じて、ポーランドのアーティストが瀬戸内市の美しい風景、歴史、文化、伝統、そ

して職人技を直接体験し、何よりも地域の人々や観客と生きた交流を持てる機会を提供したいと考えていました。

今回、瀬戸内市歴史まちづくり財団からの提案を受け、寒風陶芸会館においてポーランドのアーティスト・イン・レジデンス事業を実現できたことを大変うれしく思っています。この招待を通じて、ワルシャワ芸術アカデミーおよびヴロツワフ芸術アカデミーの講師である、著名な陶芸家スタニスワフ・ブラッフ氏とヴェロニカ・スルマ氏の二人が2024年9月から10月にかけて瀬戸内市を訪れ、寒風陶芸会館で「硯(すずり)」をテーマにした陶芸作品を制作しました。

この期間中、アーティストたちは地域住民との交流会や学校でのワークショップを行う一方で、寒風陶芸会館で備前焼の歴史や職人技に触れながら、「ポーランド版硯」ともいえる作品を創作しました。ポーランドでは「硯」という文化が存在せず、墨は液体としてのみ存在しており、固形の墨を石で磨るという伝統がありません。そのため、アーティストにとってこの日本の伝統に出会うこと自体が新鮮な体験であり、彼らの創作プロセスを見守ることは非常に興味深いものでした。

スタニスワフ・ブラッフ氏は、蜂の巣から着想を

得た八角形のフォルムや伝統的な円形の硯を制作するため、石膏型を二つ作り、そこに粘土を流し込んで成形しました。一方、ヴェロニカ・スルマ氏は、「かわいい文化(カワイイ)」や「こけし人形」に触発され、「小さな頭」のモチーフを使った作品を制作しました。短期間の滞在にもかかわらず、アーティストたちは素晴らしい硯作品を作り上げました。それらは焼成後、瀬戸内市立図書館でのワークショップで地域住民に使われ、大いに喜ばれました。

このレジデンス事業は、単に素晴らしい作品を生み出しただけでなく、アーティストと住民、観客、寒風陶芸会館のスタッフ、邑久高校の生徒たち、さらには長船刀剣博物館でのポーランド大使との交流を通じて、多くの温かい出会いを生み出しました。

今回のプロジェクトは、瀬戸内市歴史まちづくり財団および寒風陶芸会館の尽力によって、日本とポーランドが瀬戸内市で出会う、非常に実り多い時間となりました。この初めての試みが次のアーティスト・イン・レジデンス事業への道を切り開くことを心から願っています。Polish Art and Science Mission in Japan を代表して、深く感謝申し上げます。

ラデック・プレディギエル

Polish Art and Science Mission in Japan

総論

アーティスト・イン・レジデンスが寒風で実現。そのことだけでも大変素晴らしいことであるのに、なんとポーランドから2人のアーティスト、スタニスワフ・ブラッフ氏とベロニカ・スルマ氏が瀬戸内市に来られたことは、大変な驚きであり、喜びであった。

主催者によると、充分な予算を得ることができ、海外からの招聘が可能となったため、瀬戸内市在住のアーティストでポーランド出身のラデック・プレディギエル氏に打診、プレディギエル氏が母校のワルシャワ美術アカデミーに電話をかけたところ、ちょうど電話口の近くにいたのが、教授を勤めるブラッフ氏であったそうだ。ブラッフ氏が普段大学にいるのは週に2日とのことで、奇跡的なタイミングであったという。そして、ブラッフ氏と彼の教え子であり、現在も交流を続けるスルマ氏の二人が瀬戸内市に滞在することになったというのが、経緯である。

現在、瀬戸内市文化観光課の職員として勤める私は、美術館での職務経験もあり、少し通訳もしながら、滞在中のブラッフ氏とスルマ氏と交流できた。この度、おふたりからも直々に、学芸員としての文章を寄せてほしいというありがたい申し出もあり、不肖ながら執筆させていただくこととなった。

先に述べておくと、私は陶芸の専門家ではない。絵画が専門であり、とりわけ19世紀末のヨーロッパにみられた、日本美術が西洋美術に影響を与えた、ジャポニスムという現象に関心を寄せてきた。遠いポーランドにもこのジャポニスムという現象はみられ、日本美術の愛好家で美術収集家のフェリクス・ヤシェンスキ(1861-1929)のコレクションは、現在も「マンガ」という愛称で親まれる日本美術技術博物館(クラクフ)に受け継がれている。

ジャポニスムの醍醐味はなんといっても、異文化が会うときに、刺激し合い、そこで生じる新しい

現象である。それも、近年では一方通行ではなく、日本から西洋へ、また西洋から日本へと続く交流として捉えられている。これはまさに、アーティスト・イン・レジデンスで実現される交流と同じ性質を持つといえるのではないだろうか。普段違う場所で活躍するアーティストが、滞在地を訪れ、新しい創作にチャレンジする。また受け入れる側も滞在するアーティストから、新しい造形や技法を知る。アーティスト同士では、交換する熱量も多く、実りのあるものとなるだろう。

まず、大変興味深かったのが、寒風の作家が、技法の違いに驚いていたことである。スタニスワフ・ブラッフ氏の制作方法は、鑄込み成形と呼ばれるもので、最初に石膏の型をつくり、そこに液体の粘土を流し込んだ後、余分な粘土を落とす。2時間ほど乾燥させれば、石膏の型が水分を吸収して粘土が固まり、中が空洞になった品が完成するというものである。日本の陶芸では、一般的には、「ろくろ」を用いた一点物が思い起こされ、同一の形を量産できる鑄込み成形は、陶芸作家の表現技法としてはやや工業的であると感じる。その鑄込み形成を、ブラッフ氏が芸術作品に用いていたことは興味深く思えたのである。その制法の違いも影響するのだろうか。ポーランドでは、陶芸(ceramic)は彫刻のカテゴリーに入るといふ。日本では彫刻とは別に独立して陶芸という分野があるということはアーティスト同士、話題にあがっていた。彫刻の内に陶芸があるというのは、あらためて日本の陶芸というものを考える上で、興味深かった。既存の概念に新しい考えをもたらす機会を得るといふのも、異文化交流の楽しみのひとつである。

またベロニカ・スルマ氏が、アーティストトークで紹介してくれた陶板も、斬新であった。ちぎった粘土を板状にし、その上に粘土でモチーフなどを形成、それから釉薬、化粧土、上絵具で彩色して

いくというものである。彫刻を制作していた彼女が、なぜ陶板制作に取り組み始めたのか。女性であるため、大作をつくるのは体力的に難しいという判断もあったそうだが、釉薬をつかって多彩な色が見えること、さらにはグラフィックデザインの仕事もできることを理由として教えてくれた。陶板という平面であるものの、同時に立体でもある。彼女の作品は、彫刻、陶芸、絵画、デザインの各要素があわさった制作物であり、面白い取り組みだと感じた。

陶芸には科学的な側面もあり、テストピースを作成して、試行錯誤の上で制作される芸術であると思う。初めて訪れた日本での短い滞在期間では、なかなか難しいことだったと想像できる。それでも、この度、国指定史跡・寒風古窯跡群に建つ寒風陶芸会館にて、窯跡からの出土品にあり、瀬戸内市の歴史文化資源のひとつである「硯」をテーマに、制作に取り組まれた。硯をみるのも初めてだったということだが、それぞれの個性がみられる硯がアーティスト・イン・レジデンスの成果として生み出されている。

新しい何かに触れたとき、その刺激はすぐに表れるとは限らない。想像以上に長い年月を経て、作家本人も思っていない形で表れてくることもあるのではないだろうか。この滞在ははじまりであり、これから時間をかけて、何かが生じる可能性もある。また、ブラッフ氏とスルマ氏も、この機を一時的なものとせず、交流を続けたいとの意思があり、ポーランドと瀬戸内市、また新たな交流が続くことが期待できる。現在、ポーランドに日本ブームが到来しているとプレディギエル氏が教えてくれた。この度のアーティスト・イン・レジデンスが、ジャポニスムのような熱を帯びた新たな文化交流の基盤になることを切実に期待したい。

瀬戸内市文化観光課主任(学芸員)
石田 すみれ

Podsumowanie

Rezydencja artystyczna w Sabukaze stała się rzeczywistością. Już sama realizacja tego projektu jest czymś niezwykłym, ale fakt, że dwóch polskich artystów – Stanisław Brach i Weronika Surma – odwiedziło Setouchi, był dla nas ogromnym zaskoczeniem i radością.

Jak wynika z relacji organizatorów, udało się zapewnić wystarczający budżet, co umożliwiło zaproszenie artystów z zagranicy. Z tej okazji skontaktowano się z Radkiem Predygierem, polskim artystą mieszkającym w Setouchi, który zadzwonił do swojej macierzystej Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Przypadek sprawił, że telefon odebrał profesor Brach, który jest na uczelni tylko dwa dni w tygodniu – można więc powiedzieć, że było to szczęśliwe zrządzenie losu. Dzięki temu profesor Brach oraz jego studentka Weronika Surma, z którą nadal współpracuje, mogli wziąć udział w rezydencji artystycznej w Setouchi.

Jako pracownik Wydziału Kultury i Turystyki w Setouchi, posiadający także doświadczenie w pracy muzealnej, miałam okazję współpracować z panem Brachem i panią Surmą, pełniąc również rolę tłumacza. Co więcej, oboje poprosili mnie o napisanie tekstu jako kustosa, co było dla mnie wielkim zaszczytem.

Muszę zaznaczyć, że nie jestem specjalistką w dziedzinie ceramiki – moja specjalizacja to malarstwo, a szczególnie fascynuje mnie japonizm, czyli zjawisko wpływu japońskiej sztuki na sztukę europejską pod koniec XIX wieku. Japonizm dotarł także do Polski, gdzie kolekcja japońskiej sztuki Feliksa Jasieńskiego (1861–1929)

stała się podstawą Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha” w Krakowie.

Japonizm ukazuje piękno wzajemnej inspiracji, która rodzi się na styku różnych kultur. W dzisiejszych czasach proces ten jest dwukierunkowy – od Japonii na Zachód i odwrotnie. Podobną wymianę można dostrzec w rezydencji artystycznej, gdzie artyści odwiedzają nowe miejsca, podejmują twórcze wyzwania, a lokalna społeczność zyskuje nowe spojrzenie i techniki.

Szczególnie interesującym aspektem było zdziwienie lokalnych artystów z Sabukaze techniką odlewu stosowaną przez profesora Bracha. Tworzy on formy z gipsu, do których wlewa płynną glinę, a po około dwóch godzinach, gdy gips wchłonie wilgoć, powstaje pusty w środku ceramiczny obiekt. W Japonii ceramika kojarzy się raczej z unikalnymi dziełami tworzonymi na kole garncarskim, więc metoda profesora Bracha została odebrana jako bardziej przemysłowa.

W Polsce ceramika zalicza się do rzeźby, podczas gdy w Japonii jest to niezależna dziedzina sztuki. Ta różnica w klasyfikacji stała się tematem rozmów między artystami i skłoniła do refleksji nad unikalnością japońskiej tradycji ceramicznej.

Weronika Surma zaprezentowała swoje ceramiczne obrazy, które były niezwykle nowatorskie.Tworzyła je, ręcznie formując motywy z gliny na płaskiej powierzchni, a następnie malując szkliwami, angobami i farbami naszkliwnymi. Sama artystka wyjaśniła, że zainteresowała się tą techniką, ponieważ duże rzeźby są fizycznie wymagające, a ceramika pozwala na wykorzystanie bogatej palety kolorów i elementów graficznych. Jej prace łączą w sobie elementy rzeźby, ceramiki,

malarstwa i designu, co czyni je wyjątkowymi.

Ceramika ma także wymiar naukowy – proces twórczy wymaga licznych eksperymentów.

Mimo krótkiego pobytu w Japonii artyści podjęli wyzwanie, tworząc dzieła inspirowane suzuri (kamieniami do tuszu), odnalezionymi w Sabukaze. Każdy z nich stworzył unikalne interpretacje tego tematu.

Kontakt z nową kulturą nie zawsze daje natychmiastowe rezultaty. Czasem potrzeba lat, aby te doświadczenia przełożyły się na dzieła artystyczne w nieoczekiwanej formie. Wierzę, że ta rezydencja to dopiero początek – zarówno dla artystów, jak i dla mieszkańców Setouchi, którzy mieli okazję z nimi współpracować. Stanisław Brach i Weronika Surma wyrazili chęć kontynuowania tej wymiany, co daje nadzieję na dalsze, owocne kontakty między Polską a Setouchi.

Radek Predygier poinformował mnie, że w Polsce trwa obecnie „boom na Japonię”. Mam nadzieję, że ta rezydencja stanie się nowym fundamentem kulturalnej wymiany podobnej do japonizmu, która połączy nasze kraje w głęboki i inspirujący sposób.

Kierownik Wydziału Kultury i Turystyki Miasta Setouchi (Kurator sztuki)

Sumire Ishida

Rezydencja w Japonii, 2024

Do 4 kwietnia 2024 Japonia istniała tylko w moich marzeniach. Od czasu Technikum Ceramicznego w Łysej Górze, gdzie ucząc się w szkole o wielkiej, a zarazem odległej kulturze kraju Dalekiego Wschodu, kwitnącej wiśni, wielkim szacunku do gliny i ogromnym dorobku wniesionym do rozwoju ceramiki, marzyłem o wyprawie w tamtą część świata. Tego dnia w Akademii odebrałem telefon bezpośrednio z Japonii. Zaskoczenie moje było wielkie, kiedy pani kierująca naszym dziekanatem na Wydziale Rzeźby warszawskiej ASP po krótkiej rozmowie podała mi słuchawkę mówiąc „ktoś do pana z Japonii”. Zapytałem w żartach czy „po polsku czy po japońsku”... To był ten dzień i ta godzina kiedy po raz pierwszy usłyszałem w słuchawce Radka Predygiera. Radek opowiedział w kilku zdaniach o pomysłach i realizacji projektu oraz zaproszeniu mnie do Japonii. Umówiliśmy się na rozmowę online, podczas której omówiliśmy całe założenia pobytu na rezydencji w Japonii, wtedy jeszcze oczekującej na oficjalne zatwierdzenie. Propozycja dotyczyła miesięcznej rezydencji dwóch artystów ceramików z Polski w Centrum Ceramiki Sabukaze w mieście Setouchi w Prefekturze Okayama.

10 czerwca 2024 dostaliśmy oficjalne potwierdzenie, że projekt realizowany przez Polską Misję Artystyczno-Naukową w Japonii wraz z Fundacją na Rzecz Rozwoju Historycznego Miasta Setouchi odbędzie się na przełomie września i października 2024 roku w mieście Setouchi w Centrum Ceramiki Sabukaze. To dla mnie oraz dla dr Weroniki Surmy z Akademii Sztuk Pięknych

we Wrocławiu, która również została zaproszona, było wspaniałą wiadomością. Zacząłem odliczać czas do wyjazdu.

Tematem naszej rezydencji było SUZURI. Obiekt, naczynie, przedmiot, które w Polsce nie istnieje. Nic na ten temat do tej pory nie wiedziałem. Suzuri to naczynie, które w Japonii służy do ucierania tuszu. Miejsce, w którym odbyła się rezydencja to Centrum Ceramiki Sabukaze, wybudowane u podnóża wzniesienia, na którym kilkanaście wieków wcześniej budowano piec opalane drewnem do wypału ceramiki z miejscowej gliny. W Japonii produkty ceramiczne wytworzone w tym regionie znane są jako ceramika Bizen. To właśnie tam podczas archeologicznych wykopaliś odkryto obiekty wykonane z ceramiki służące do ucierania tuszu.

Przygotowania jak również pobyt w Japonii to dynamiczny i ekscytujący dla mnie czas. Ważne dla mnie było, aby dobrze przygotować się do tego wyjazdu oraz do realizacji projektu SUZURI. Jeszcze w Polsce wykonałem dwa projekty modeli Suzuri. Jeden bezpośrednio nawiązujący do tradycyjnego japońskiego Suzuri o centrycznym kształcie, a drugi zaczerpnięty z własnej twórczości, zainspirowany heksagonalnym kształtem komórki plastra pszczelego. Wykonałem dwie formy gipsowe na te obiekty, które posłużyły mi do odlewania z miejscowej gliny w Centrum Ceramiki Sabukaze. Podczas pobytu wykonałem jeszcze dwa obiekty Suzuri lepiące ręcznie, łącząc w nich tradycję europejską i japońską pokazaną poprzez kolumny podtrzymujące płaszczyznę do ucierania tuszu. Te obiekty miały połączyć w sposób symboliczny nasze dwie kultury, różne

sposoby myślenia, odmienny sposób działań w jednym materiale jakim jest ceramika.

Myślę jednak, że nadrzędną wartością tego wyjazdu są LUDZIE. Spotkałem się z otwartością, gościnnością i życzliwością. W czasie całej rezydencji otaczała nas przyjacielska atmosfera. Mieszkaliśmy w domu położonym nad samym morzem w małej miejscowości Ushimado, doświadczając otwartości i bliskości miejscowych ludzi, którzy z perspektywy Polski nie należą raczej do nadmiernie okazujących uczucia. Współpraca z artystami w Centrum Ceramiki, jak również nasze działania podczas spotkań z dziećmi i młodzieżą w szkołach, w bibliotekach, galeriach były budujące, inspirujące i wzbogaciły mnie o nowe doświadczenia. Podróżę Shinkansenem, zwiedzanie wysp, muzeów, świątyń, obserwacja jak dojrzewa ryż na polach, całkiem odmienna kuchnia i kultura jedzenia, kontakty międzyludzkie, doskonała organizacja życia oraz perfekcyjne wykorzystanie czasu były dla mnie zjawiskami jakich doświadczyłem po raz pierwszy.

To co przeżyłem, czego doświadczyłem i co zobaczyłem zostanie we mnie na zawsze, a prowadzony przeze mnie pamiętnik, w którym notowałem każdy dzień naszego pobytu w Japonii to przestrzeń, do której zawsze mogę wrócić, aby przywołać na nowo te wspomnienia.

Rezydencję artystyczną w Japonii w Centrum Ceramiki Sabukaze uważam za czas nauki, rozwoju, budowy nowych relacji, nowego spojrzenia na wartości zawarte w glinie, czas dzielenia się własną wiedzą, ale również czerpania z wiedzy i doświadczenia ceramików

japońskich. To czas, gdzie będąc profesorem, stałem się uczniem.

W imieniu własnym pragnę bardzo serdecznie podziękować organizatorom tego wielkiego wydarzenia, Radosławowi Predygirowi, który kieruje w Japonii Polską Misją Artystyczno-Naukową, Fundacji na Rzecz Rozwoju Historycznego Miasta Setouchi, władzom miasta Setouchi oraz gospodarzom miejsca naszego pobytu Centrum Ceramiki Sabukaze, pozostając z nadzieją na dalszą polsko-japońską współpracę.

Dr hab. Stanisław Brach prof. Uczelni

Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie

Opis dzieła

Jest to artysta, który wykorzystuje pszczoły jako główny motyw swoich prac i eksperymentuje z użyciem plastra miodu jako formy ceramicznej. W tym projekcie stworzył kałamarz w kształcie sześciokąta, inspirowany strukturą pszczelego ula.

Choć na pierwszy rzut oka trudno go rozpoznać jako kałamarz, jego elegancka forma mogłaby funkcjonować jako samodzielny obiekt artystyczny. Jednak, podobnie jak w klasycznych enmen-ken, posiada centralną część wzniesioną i otaczającą ją zagłębioną powierzchnię, co zapewnia pełną funkcjonalność.

Dzięki solidnej podstawie, kałamarz jest

stabilny i wygodny w użyciu. Można powiedzieć, że projekt ten wprowadził nową, wielokątną formę do tradycyjnych enmen-ken.

Dla profesora Bracha, który zazwyczaj pracuje z gładką, białą porcelaną, unikalna faktura gliny z Sabukaze mogła być ciekawym i świeżym doświadczeniem.

Sumire Ishida

日本でのアーティスト・イン・レジデンス 2024

2024年4月4日まで、日本は私にとって夢の中の国に過ぎませんでした。

私は、ポーランド・ウィシェゴラの陶芸技術学校に通っていた頃から、遠く離れた日本の文化、桜の咲く風景、陶芸への深い敬意、そして陶磁器の発展において果たした偉大な役割について学びながら、いつか日本を訪れることを夢見ていました。そんなある日、アカデミーで突然、日本からの電話を受け取ったのです。

驚いたことに、ワルシャワ美術アカデミーの彫刻学科の学部事務局長が電話を取り次ぎ、「日本からのお電話です」と受話器を渡してくれました。私は冗談で「ポーランド語ですか、それとも日本語ですか?」と聞いてみました。その瞬間、私は初めてラデック・プレディギエルの声を聞いたのです。彼は、今回のプロジェクトの構想と実施について簡単に説明し、日本への招待の話を持ちかけました。

その後、オンラインミーティングを行い、今回のアーティスト・イン・レジデンスの詳細を話し合いました。この時点では、まだ公式な承認待ちの段階でしたが、提案された内容は、岡山県瀬戸内市にある寒風陶芸会館で、ポーランド人陶芸家2名が1か月間滞在するというものでした。

そして2024年6月10日、ポーランド芸術・科学ミッション日本支部と瀬戸内市歴史まちづくり財団が実施するこのプロジェクトが正式に決定されました。私にとって、またヴロツワフ美術アカデミーのヴェロニカ・スルマ博士にとって、これは本当に素晴らしいニュースでした。私は、この日から日本への出発を心待ちにしていました。

今回のレジデンスのテーマは**「硯(すずり)」**でした。これは日本では筆墨文化に不可欠な道具で

すが、ポーランドでは存在しないものです。私はそれまで硯について全く知りませんでした。

レジデンスの拠点となった寒風陶芸会館は、小高い丘の麓に位置しています。この丘には、数世紀前に地元の粘土を使って陶器を焼成するための薪窯が築かれていました。この地域で焼かれた陶器は、日本では備前焼として知られています。考古学的発掘調査では、ここで制作された陶製の硯が発見されています。

このレジデンスは、準備から滞在まで、私にとって非常に刺激的でダイナミックな時間でした。日本での滞在に向け、私はポーランドで事前に2つの硯のデザインを考案しました。

・1つ目は、日本の伝統的な円形の硯を忠実に再現したもの。

・2つ目は、自分の創作スタイルに基づき、蜂の巣の六角形をモチーフにしたもの。

これらのデザインを基に石膏型を2つ作成し、寒風陶芸会館で地元の粘土を使って鋳込み成形を行いました。さらに、日本とヨーロッパの陶芸技法を融合させた2つの手作りの硯も制作しました。これらの作品は、日本とポーランドという異なる文化を、陶芸という共通の素材を通じて象徴的に結びつけることを目的としたものでした。

しかし、この旅で最も重要だったのは、「人々」との出会いでした。私は日本の人々の温かさ、親しみやすさ、そしておもてなしの心に触れることができました。滞在中は、終始友好的で温かい雰囲気に包まれていました。

私たちは、瀬戸内海を望む美しい牛窓の小さな町に滞在し、地元の人々との交流を深めました。日本では、感情を表に出すことが少ないという印象を持っていましたが、牛窓の住民の皆さんはとてもオープンで、私たちを温かく迎え入れてくれました。

寒風陶芸会館でのアーティストたちとの共同制作

や、学校・図書館・ギャラリーでのワークショップも貴重な経験となりました。特に、子どもたちや若者との活動は印象的で、彼らの創造力や感性に刺激を受けました。

また、日本での滞在中を通じて、多くの新しい文化に触れることができました。

・新幹線での移動

・瀬戸内の島々(直島・豊島)や美術館、寺院の訪問

・稲の生育過程を観察し、その色の変化を感じること(緑→黄色→収穫後の茶色)

・日本の食文化や食事のスタイル

・時間管理や生活の規律、組織の効率性

こうした経験は、私にとってすべてが初めてのものであり、新しい視点を獲得の機会となりました。

今回の滞在中で得たものは、私の心に深く刻まれました。私は毎日、滞在日記をつけており、そこには日本での経験や感動が細かく記録されています。この日記は、いつでもその時の記憶を呼び戻せる、私の大切な「時間のアーカイブ」となっています。

寒風陶芸会館でのアーティスト・イン・レジデンスは、学び、成長し、新たな関係を築く時間でした。

陶芸という共通の言語を通じて、異なる価値観や文化を交換し、私は教授としてではなく、一人の「学ぶ者」としての自分を再認識しました。

最後に、この貴重な機会を提供してくださったポーランド芸術・科学ミッション日本支部代表 ラデック・プレディギエル氏、瀬戸内市歴史まちづくり財団、瀬戸内市の関係者、そして私たちを温かく迎えてくださった寒風陶芸会館の皆様にご心より感謝申し上げます。

私は、これを一度限りの経験として終わらせるのではなく、今後もポーランドと日本のさらなる芸術的交流につなげていきたいと願っています。

ワルシャワ美術アカデミー 博士(教授)

スタニスワフ・ブラッフ

作品解説

蜂を主要なモチーフとし、巣板そのものを陶芸の型に使用するという試みも行っているアーティストである。ここでは、蜂の巣にみられる一番シンプルな構造の正六角形で硯を仕上げた。一見すると硯に

はみえず、それ自体でオブジェとして成立しそうなほど洗練されているが、円面硯のように、中心に陸、周囲に海が巡らされており、しっかりと硯としての機能性を保持している。土台も大きく作られているため、墨をする際、安定しており、使いやすい。この度のプロジェクトの成果として、円面硯に多角形という新し

い造形もたらされたといえるだろう。また普段は、均一な艶のある白磁で制作することの多いブラッフ氏にとっては、ひとつひとつ味わいの違う寒風の土の表現は新鮮だったのではないかと想像できる。

(石田 すみれ)

Relacja z pobytu w Japoni podczas rezydencji artystycznej, Sabukaze, Setouchi, 2024

Mój miesięczny pobyt artystyczny w pracowni ceramicznej Sabukaze, Setouchi w Japonii, w ramach projektu „Prezent z Polski: Ceramiczne Kamienie do Tuszu w Sabukaze” był niezwykle inspirującym doświadczeniem. Warsztat pracy był świetnie wyposażony, a atmosfera dzięki wspaniałym pracownikom twórcza i wspierająca, co pozwoliło mi w pełni oddać się moim artystycznym poszukiwaniom. Czułam, że będzie to dla mnie wyjątkowa okazja, aby zgłębić tradycje japońskie, poszerzyć warsztat o nowe techniki i konteksty, a także zanurzyć się w historii tego fascynującego miejsca.

Każdy dzień zaczynał się od dojazdów komunikacją miejską do pracowni, z pobliskiej miejscowości Ushimado. Po zapoznaniu się z dostępnością narzędzi, gliny i pieców, rozpoczęłam rzeźbienie pierwszych obiektów – inspirowanych historycznymi artefaktami suzuri. Moje prace miały łączyć estetykę tradycyjnych kamieni do tuszu z moim własnym podejściem twórczym. Jednym z najciekawszych odkryć był fakt, że w Japonii tusz nie występuje w formie płynnej, jak w Polsce, ale w postaci stałej.

Owoce mojej pracy były ręcznie rzeźbione główki dzieci, na czubkach których umieściłam specjalne miejsce do ucierania tuszu, które stało się jednocześnie symbolem kreatywności - pomysłów wychodzących z głowy. Inspiracją była

dla mnie japońska „estetyka kawaii” oznaczająca coś uroczonego, słodkiego i wywołującego pozytywne emocje oraz styl i prostota tradycyjnych laleczek kokeshi. To połączenie z moim osobistym stylem pozwoliło na stworzenie obiektów, które łączyły w sobie funkcjonalność z artystycznym wyrazem. Dodatkowo powstały miniaturowe główki z niewielkim wgłębieniem do opierania pędzla. Efekt końcowy był pełen różnorodnych, unikalnych efektów kolorystycznych, które powstały dzięki zastosowanej tradycyjnej technice owijania obiektów w źdźbła ryżowe oraz różnym wpałom: w piecu elektrycznym, gazowym oraz w piecu z węglem, co umożliwiło uzyskanie atmosfery redykcyjnej, wzbogacając finalny rezultat moich prac. Kulturalny wpływ Japonii na moją twórczość był nieoceniony. Z jednej strony poznałam estetykę japońskiego minimalizmu i prostoty, z drugiej – głębię, jaką niesie ze sobą tradycja i precyzja japońskiej techniki. Pomysł na główki powstał spontanicznie, na żywo, w odpowiedzi na to, co widziałam i czułam w tym wyjątkowym miejscu.

Ważnym momentem pobytu były otwarte warsztaty kaligraficzne dla lokalnej społeczności (dzieci, młodzieży oraz dorosłych), podczas których były wykorzystywane moje obiekty. Ciekawym doświadczeniem było obserwowanie ich funkcjonalności. Podczas wystawy, która odbyła się w Kunitaro Oka’s Residence Gallery w Ushimado i Setouchi City Museum of Art, moje prace zostały zaprezentowane w szerszym kontekście. Reakcja publiczności była dla mnie dużym zaskoczeniem – była nie tylko

pozytywna, ale wręcz entuzjastyczną, co przekroczyło moje najśmielsze oczekiwania.

Wartością tej rezydencji były także liczne doświadczenia poza pracownią – zwiedzanie „wysp sztuki”: Teshima i Naoshima, miast: Hiroszima, Kurashiki, Okayama czy Kioto oraz obserwacja otaczającej przyrody, w szczególności zmieniającej się kolorystyki pól ryżowych od groszkowej zieleni, przez żółć aż po brązy towarzyszące zbiorom. Nieocenione były także spotkania z mieszkańcami Ushimado – ich gościnność i serdeczność wprowadziły mnie w lokalną społeczność i pozwoliły poczuć się częścią tego niezwykłego miejsca. Sąsiedzka kolacja była jednym z najbardziej wzruszających momentów mojego pobytu.

Podsumowując, pobyt w Japonii był dla mnie doświadczeniem nie tylko artystycznym, ale także życiowym. Polecam tę rezydencję każdemu artyście, który pragnie przeżyć głęboką, inspirującą podróż twórczą, połączoną z odkrywaniem lokalnej kultury i tradycji. Jest to wspaniała okazja, by zanurzyć się w lokalnej kulturze, nawiązać międzynarodowe kontakty i rozwijać się twórczo w zupełnie nowym kontekście. Była to moja pierwsza wizyta w tym kraju i mam nadzieję nie ostatnią. Z ogromną radością rozwinęłabym kolekcję główek o nowe obiekty, podczas kolejnej takiej rezydencji, być może większym gronie nie tylko profesjonalnych artystów ale i być może studentów z Polski...

Z tego miejsca chciałabym serdecznie podziękować wszystkim pracownikom studio Sabukaze, a także naszemu gospodarzowi, Radkowi Predygirowi, za zaproszenie do tego

projektu oraz za rolę tłumacza i niezastąpionego wsparcia. Ich niezwykła gościnność, ciepło i zainteresowanie były nieocenione.

Dr Weronika Surma

Akademia Sztuk Pięknych im. E. Gepperta we Wrocławiu

Opis dzieła

Przed wszystkim jest to kałamarz o uroczej formie, który mimowolnie wywołuje uśmiech. Każda fryzura i wyraz twarzy są inne, co nadaje mu bogatą ekspresję. Ponieważ część służąca do rozcierania tuszu znajduje się na szczycie głowy, dla Japończyków może on przypominać kappa –

mityczne stworzenie, które wygląda tak, jakby wystawiało głowę ponad wodę. W rzeczywistości uczestnicy warsztatów również nazywali go „kappa”. Weronika Surma, która po raz pierwszy odwiedziła Japonię, nie знаła wcześniej tej postaci z japońskiego folkloru. Jej inspiracją były jednak kokeshi oraz japońska „kawaii culture” (kultura kawaii). Być może to właśnie dlatego jej prace

wydają się tak bliskie i znajome Japończykom.

Kałamarz ten został stworzony z elastycznym podejściem, jako całość ukazująca konkretny motyw. Celowo wykonano jedynie górną połowę głowy, co sprawia, że wygląda, jakby wyłaniała się ona z powierzchni. Jest to metafora ukazująca, że pomysły rodzą się w umyśle.

Sumire Ishida

日本での滞在記録 - アーティスト・イン・レジデンス, 寒風, 瀬戸内, 2024

私の1か月にわたるアーティスト・イン・レジデンスは、瀬戸内市・寒風の陶芸工房で行われた**「ポーランドからの贈り物：陶彫硯美 in 寒風」**というプロジェクトの一環として実施されました。この滞在は、私にとって非常に刺激的な体験でした。工房は素晴らしい設備が整っており、スタッフの皆さんのおかげで創造的で温かい雰囲気があり、私は自分の芸術的探求に集中することができました。この機会を通じて、日本の伝統を深く学び、新しい技術や表現を取り入れながら、この魅力的な場所の歴史に触れることができると確信していました。

毎朝、私は滞在先である牛窓から公共交通機関を利用して工房に通いました。到着後は、利用可能な道具や粘土、窯を確認し、最初の作品作りに取り掛かりました。私の作品は、歴史的な硯(すずり)の美意識と私自身の創作スタイルを融合させることを目指しました。最も興味深い発見の一つは、日本の墨がポーランドのように液体ではなく、固形の状態で存在するという点でした。

私の作品では、手彫りの子どもの顔をモチーフにし、その頭頂部に墨をするためのスペースを設けました。これは「創造力の象徴」、つまり「頭の中からアイデアが生まれる」というコンセプトを表現しています。インスピレーションの源となったのは、日本の「かわいい(kawaii)美学」です。これは、可愛らしさや優しさ、ポジティブな感情を喚起するデザインを意味します。また、伝統的なこけし人形のシンプルさやスタイルも作品に取り入れました。これらの要素を私自身のスタイルと組み合わせることで、機能性と芸術性を兼ね備えた独自の作品を生み出すことができました。さらに、筆を置くための小さなくぼみを持つミニ

チュアの顔も制作しました。

最終的な仕上げでは、稲藁を巻き付ける伝統的な技法を用いたことで、焼成によって多様でユニークな色彩効果が生まれました。また、電気窯、ガス窯、炭窯など異なる窯を使用し、還元焼成による風合いの違いを生かした作品に仕上げました。日本文化から受けた影響は計り知れず、一方では日本のミニマリズムとシンプルさの美学を学び、他方では伝統と職人技の奥深さを体験しました。作品のアイデアは、現地での観察や感覚から自然と生まれたものでした。

滞在中の重要なイベントの一つに、地域の子どもや若者、大人を対象とした公開書道ワークショップがありました。ここで、私の作品が実際に硯として使われる様子を観察できたのは貴重な体験でした。また、牛窓の岡国太郎旧宅ギャラリーや瀬戸内市立美術館で開催された展示会では、私の作品がより広い文脈の中で紹介されました。観客の反応は、驚くほど熱狂的で、私の想像をはるかに超えるものでした。

今回の滞在中では、工房での制作活動だけでなく、さまざまな貴重な体験をすることができました。「アートの島」として知られる豊島や直島、また広島、倉敷、岡山、京都などの都市を訪れ、日本の自然や文化に触れることができました。特に、稲の緑から黄色、そして収穫時の茶色へと変化する田園風景の美しさに心を奪われました。

また、牛窓の住民の皆さんとの交流もかけがえのない思い出となりました。彼らの温かいおもてなしと親しみやすさのおかげで、私はこの地域の一員であるかのように感じることができました。中でも、近隣住民との夕食会は、滞在中で最も感動的な瞬間の一つでした。

まとめ

今回の日本での滞在は、単なる芸術活動にとどまらず、人生においてかけがえのない体験となりました。

このレジデンスは、地元の文化や伝統を発見しながら、創造的な旅を続けたいと願うすべてのアーティストにとって、貴重な機会となるはずです。

私は今回が初めての日本訪問でしたが、これが最後にならないことを願っています。そして、今回制作した「子どもの顔」シリーズをさらに発展させ、次回のレジデンスでは、プロのアーティストだけでなく、ポーランドの学生とも共に制作できる機会があれば願っています。

最後に、寒風工房のすべてのスタッフの皆さん、そして今回のプロジェクトに招待し、通訳や支援してくれたラデック・プレディギエルさんに心から感謝を申し上げます。彼らの素晴らしいおもてなしと温かさ、そして深い関心がなければ、この経験はこれほど特別なものにはならなかったでしょう。

ヴロツワフ E. ゲッパート美術アカデミー 博士

ヴェロニカ・スルマ

作品解説

何よりも見た目がかわいらしく、思わずにっこりしてしまう硯である。髪型や表情もひとつひとつ違って、豊かな表現がみられる。頭の上に硯の部分があるため、日本人がみると、水面から顔をひょこりの

ぞかせる河童が連想され、実際、ワークショップの参加者からも、河童といわれていたようである。日本に初めてきたスルマ氏は、河童のことは知らなかった。そうだが、着想源は、こけしと日本の「かわいい文化(kawaii culture)」であるという。親しみが持てるのは、発想のものが日本のものだからかもしれない。

ぞかせる河童が連想され、実際、ワークショップの参加者からも、河童といわれていたようである。日本に初めてきたスルマ氏は、河童のことは知らなかった。そうだが、着想源は、こけしと日本の「かわいい文化(kawaii culture)」であるという。親しみが持てるのは、発想のものが日本のものだからかもしれない。

(石田 すみれ)

2024.9.21 (土) 瀬戸内市民図書館 つどいのへや

アーティストトーク 13:00 ~ 15:00

21 września 2024 (sobota)

> Artist Talk 13:00-15:00

Biblioteka Miejska Setouchi, Sala Spotkań

ポーランドについて、自身のこれまでの制作についてなど
O Polsce, o mojej dotychczasowej twórczości itp.

通訳のパトリシア浅野さん
Tłumaczka Patrycja Asano

ブラッフ氏より瀬戸内市に作品の贈呈
Przekazanie dzieła przez pana Bracha miastu Setouchi

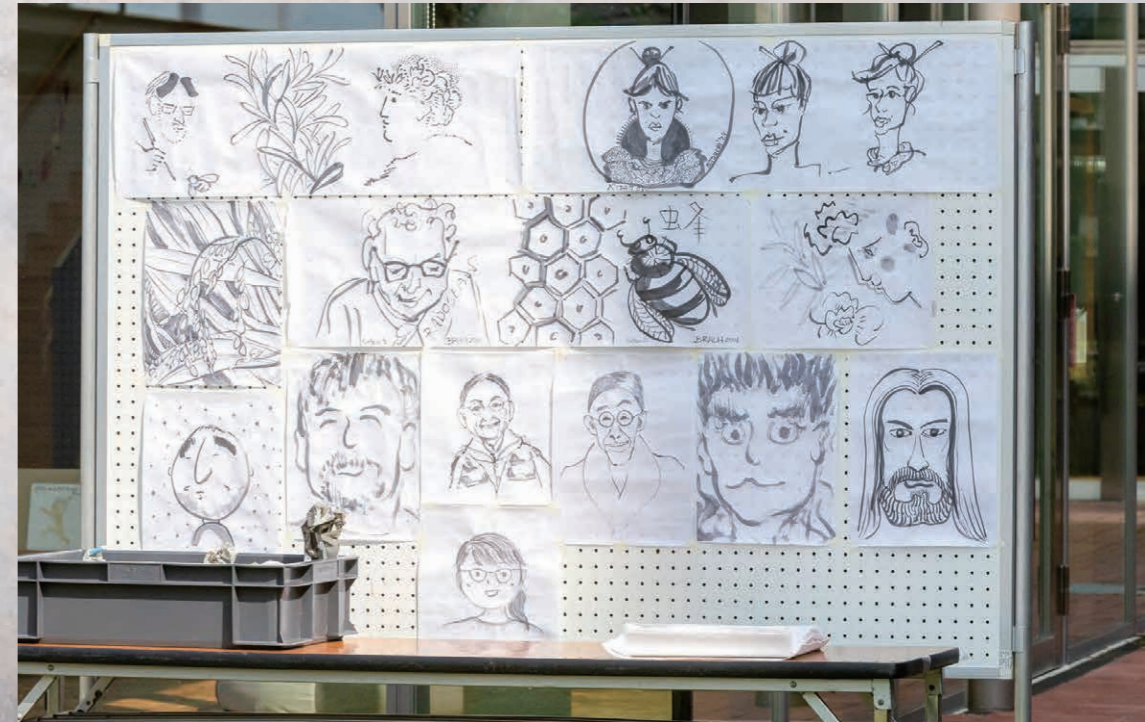
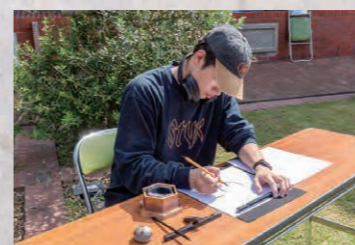
2024.10.6 (日) 瀬戸内市民図書館 オリーブの庭

ドローイングワークショップ 10:00 ~ 11:30

6 października 2024 (niedziela)

> Warsztaty rysunkowe 10:00-11:30

Biblioteka Miejska Setouchi, Ogród Oliwny

2024.10.13 (日) 瀬戸内市立美術館 (3F ギャラリー)

- アーティストトーク 10:00 ~ 12:00
- ドローイングワークショップ 13:00 ~ 15:00

13 października 2024 (niedziela)

- > Artist Talk 10:00-12:00
 - > Warsztaty rysunkowe 13:00-15:00
- Muzeum Sztuki w Setouchi,
Galeria na 3. piętrze

高校生たちと一緒に!
Razem z licealistami!

制作の過程、滞在中の感想など
Proces tworzenia, wrażenia z pobytu itp.

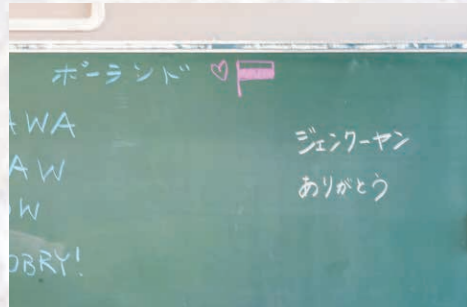
2024.10/ 9 (水) 牛窓北小学校

硯制作ワークショップ

9 października 2024 (środa)

Warsztaty tworzenia kałamarzy (suzuri)

Szkoła Podstawowa Ushimado-Kita

2024.10/15 (火) 今城小学校

ドローイングワークショップ

15 października 2024 (wtorek)

Warsztaty rysunkowe

Szkoła Podstawowa Imagi

巡回展示 / Wystawa podróżująca

瀬戸内市立美術館
Muzeum Sztuki w Setouchi

瀬戸内市民図書館
Biblioteka Miejska w Setouchi

エキチカ artbox (岡山駅地下通路)
Ekichika Artbox (Plac podziemny przy dworcu Okayama)

寒風陶芸会館
Centrum Ceramiki Sabukaze

岡邸
Rezydencja Oka

島巡り!
Krótka
wycieczka!

着物!
KIMONO!

日本の風習・地域との交流

Kultura japońska i interakcja ze społecznością lokalną

地域との交流

Wspólne tworzenie patchworkowej kołdry, wspólne posiłki i inne spotkania z lokalnymi mieszkańcami!

謝辞

このたび、「おかやま AIR 地域協同事業」において、ポーランドよりアーティストであるスタニスワフ・ブラッフ氏とベロニカ・スルマ氏のお二方を招聘することが出来ました。

このような貴重な機会をいただきましたこと、改めて御礼申し上げます。

今回の滞在制作に用意できた期間は約ひと月でした。ものづくりとは、ゆっくりと思考しながら、インプットとアウトプットの過程を経て完成されてゆくものなので、ひと月という期間は決して長い時間ではありません。ましてや陶芸においては乾燥、焼成期間

を必要とするため、制作の時間はさらに限られます。アーティストに十分な時間と環境を提供できたのかと反省する点もありますが、来日前のミーティングやリサーチも含め、十二分に制作に向き合ってくれた両氏には、本当に感謝ばかりです。

今回の滞在制作において、先達が残した地域の歴史資産の一つである「陶硯(とうげん)」をテーマに制作が進み、日本とは異なる文化的背景を持つ二人の視点をとおして、新たな表現を示してくれました。文化とは守られるだけではなく発信し受け取ることが繰り返され、発見やアイデアが伴い引き継がれていくものと考えます。

私はアーティストをサポートする立場にありました

が、アーティストをはじめ多くの方のサポートにより事業を完了することが出来ました。AIRは滞在する地域とかわりながら作品が生み出される多くの場面があり、個人の内面や制作の一場面に留まることはありません。このような事業を積み重ねることにより、地域との様々な接点をとおして地域の資源が根源的な活力を生み出すものになればと思います。

末筆になりますが、本事業の開催ならびにドキュメント作成にあたりご協力をいただきました皆様に、厚く御礼申し上げます。

公益財団法人瀬戸内市歴史まちづくり財団

三浦 公子

Podziękowania

W ramach programu „AIR Współpraca Regionalna w Okayamie” mieliśmy zaszczyt zaprosić do Japonii dwóch wybitnych artystów z Polski – Stanisława Bracha oraz Weronikę Surmę. Pragniemy z całego serca podziękować za tę niezwykle cenną okazję.

Okres rezydencji artystycznej wynosił około miesiąca. Proces twórczy wymaga jednak czasu na głęboką refleksję, analizę i twórczą syntezę, dlatego miesiąc to wcale nie tak długi okres. Zwłaszcza w przypadku ceramiki, która wymaga długiego procesu suszenia i wypalania, czas na samą pracę nad dziełem był mocno ograniczony. Choć zastanawiam się, czy byliśmy w stanie zapewnić artystom optymalne warunki i wystarczającą ilość czasu, jestem ogromnie wdzięczna, że obaj artyści tak głęboko zaangażowali się w proces

twórczy, włączając w to wcześniejsze spotkania i badania nad projektem.

Podczas tej rezydencji tematem przewodnim było „touken” – ceramiczne kałamarze, które stanowią jeden z historycznych zasobów kulturowych tego regionu. Artyści, pochodzący z różnych środowisk kulturowych, przedstawili nowe podejście i świeżą perspektywę na ten tradycyjny przedmiot. Wierzę, że kultura nie tylko polega na zachowywaniu dziedzictwa, ale także na ciągłym przekazywaniu, wymianie i odkrywaniu nowych idei, co wzbogaca kolejne pokolenia.

Choć moim zadaniem było wspieranie artystów, projekt ten mógł się zakończyć sukcesem tylko dzięki wsparciu wielu osób. Program AIR to proces twórczy powiązany z lokalnym środowiskiem, który nie ogranicza się jedynie do wewnętrznych przeżyć artysty czy samego aktu tworzenia. Mam nadzieję, że takie

inicjatywy będą kontynuowane, przyczyniając się do wzmocnienia lokalnych zasobów i tworzenia nowych wartości dla społeczności.

Na zakończenie pragnę serdecznie podziękować wszystkim, którzy przyczynili się do realizacji tego projektu oraz opracowania niniejszej dokumentacji.

Fundacja na rzecz Rozwoju Historycznego Miasta

Setouchi

Miura Kimiko

Special Thanks to

Biblioteka Miejska Setouchi	■瀬戸内市民図書館
Muzeum Sztuki w Setouchi	■瀬戸内市立美術館
Rezydencja Oka	■岡國太郎邸長屋門
Ekichika Artbox	■エキチカ artbox
Szkoła Podstawowa Ushimado-Kita	■瀬戸内市立牛窓北小学校
Szkoła Podstawowa Imagi	■瀬戸内市立今城小学校
Prefekturalne Liceum Okufu w Okayamie	■岡山県立邑久高等学校
Samorząd Mieszkańców Honmachi	■瀬戸内市牛窓町本町自治会
Shigeru Muragimi	村君 茂
Kazuhiro Souda	想田 和弘
George Takeuchi	竹内 蒸治
Masaaki Kikkawa	吉川 正明
Ikuo Kinoshita	木下 育雄
Tomika Kawasaki	河崎 富加
Kiyoko Kashiwagi	柏木 規与子
Katsuko Takeuchi	竹内 且子
Fumiko Takeuchi	武内 文子
Fumiko Teramoto	寺本 二三子
Katsuko Okamura	岡村 勝子
Emiko Nakagawa	中川 恵美子
Nobue Ueda	上田 伸江
Reiko Takeuchi	竹内 令子
Szkoła Kimono Nozaki w Okayamie	■岡山野崎着物着付教室
Izumi Nozaki	野崎 泉
Rie Ikeda	池田 理恵
Shinya Aizawa	相澤 心也
Noriaki Aoki	青木 則昭 (CU)
Patricia Asano	浅野 パトリシア
Kunitaro Oka	岡 國太郎
Wszyscy inni, którzy nas wspierali	その他すべてのお世話になった皆さま (敬称略)